

„SZKOŁA DIALOGU”

**Liceum Ogólnokształcące
im. C. K. Norwida w Radzyminie**

WARSZTATY

W ramach realizacji programu edukacyjnego „Szkoła Dialogu” uczniowie Liceum Ogólnokształcącego im. C. K. Norwida w Radzyminie próbowali odnaleźć ślady obecności kultury żydowskiej w naszym mieście. Mieliśmy wiele pomysłów, jak przeprowadzić wycieczkę konkursową i zrekonstruować życie mieszkańców przedwojennego miasta. Po zajęciach

warsztatowych oraz lekcji z lokalnym historykiem panem Władysławem Kolatorskim mieliśmy już konkretny plan, co prawda bezustannie go zmienialiśmy. Sytuacja rozwijała się dynamicznie pod bacznym okiem naszego szkolnego koordynatora pani Marii Różyckiej.

PLAN

W końcu doszliśmy do wniosku, że gdzie jak gdzie, ale w mieście Singera projekt musi zaistnieć ze zdwojoną siłą. Postanowiliśmy zaprosić mieszkańców Radzymina do wspólnego odkrywania historii. W tym celu przygotowaliśmy:

- wycieczkę konkursową „Śladami radzyمیńskich Żydów”
- wystawę fotograficzną
- prezentację multimedialną, dokumentującą życie Żydów w Radzyminie
- przewodnik „Śladami Żydów radzyمیńskich”
- sesję popularnonaukową
- konkurs o tematyce żydowskiej skierowany do uczniów naszej szkoły i gimnazjalistów powiatu wołomińskiego

- adaptację teatralną na motywach powieści Singera „Sztukmistrz z Lublina”
- zgłoszenie projektu postawienia tablicy upamiętniającej cmentarz żydowski przy ulicy Mickiewicza podczas sesji Rady Gminy, 29.05.2014
- nagranie ścieżki dźwiękowej do prezentacji: wokal i fortepian Karol Bąk (uczeń naszej szkoły)
- zamieszczenie prezentacji projektu na stronie liceum

ADRESACI

Adresatami projektu byli uczniowie naszej szkoły, gimnazjaliści powiatu wołomińskiego, a także starsi mieszkańcy Radzimina, dla których ten wczorajszy świat jeszcze istnieje. Nawiązaliśmy współpracę z Towarzystwem Przyjaciół Radzimina, Radzymińskim Ośrodkiem Kultury i Sportu i Miejską Biblioteką w Radzyminie.

GOŚCIE Z USA

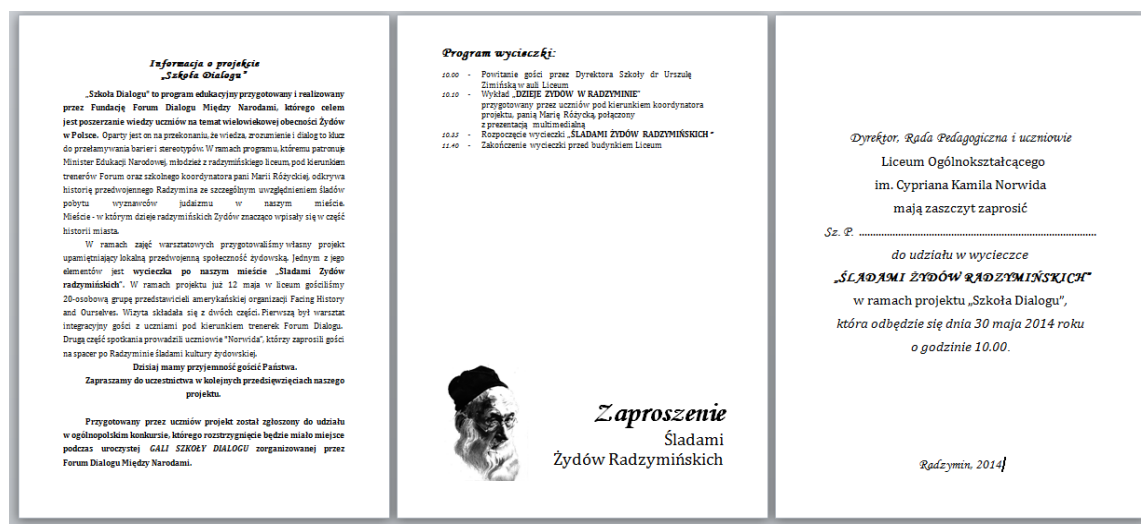
Pierwszą wycieczkę przygotowaliśmy dla gości z USA. 12 maja gościliśmy 20-osobową grupę przedstawicieli amerykańskiej organizacji Facing History and Ourselves. Wizyta składała się z dwóch części. Pierwszą był warsztat integracyjny gości z uczniami, pod kierunkiem trenerek Forum Dialogu. Następnie poszliśmy

na spacer po Radzyminie, tropiąc ślady kultury żydowskiej. Wycieczka ta była dla nas sprawdzianem wiedzy i organizacji. Spotkanie dało możliwość bliższego poznania obu kultur, wymiany poglądów, wspólnego zmierzenia się z historią. Goście byli pod dużym wrażeniem

naszego zaangażowania, podkreślali również dobrą znajomość języka angielskiego. Tylko skąd te jedyńki? Co więcej, zasmakowała im radzymińska kuchnia

i wspaniałe wypieki z lokalnej cukierni.

WYCIECZKA KONKURSOWA „ŚLADAMI RADZYŃSKICH ŻYDÓW”

Wycieczka „konkursowa” odbyła się 30 maja. Rozpoczęliśmy od spotkania w szkolnej auli, w której zapoznaliśmy słuchaczy z historią Żydów w Radzyminie, pokazaliśmy przygotowaną prezentację multimedialną oraz wystawę dokumentującą przedwojenny Radzymin i jego mieszkańców.

NA TROPACH HISTORII

Następnie zaprosiliśmy gości na spacer ulicami miasta.

ŻYDOWSKIE SZKOŁY

Pokazywaliśmy miejsca, w których przed wojną mieściły się szkoły żydowskie: cheder, jesziwa oraz szkoła dla dziewcząt, funkcjonująca pod nazwą Bejt Jakow.

KIRKUT

Doszliśmy do miejsca, na którym znajdował się cmentarz żydowski, przy ulicy Mickiewicza. Nie wiemy, kiedy dokładnie powstał. Z dostępnych źródeł, można założyć, że być może w połowie XVII wieku. Dzisiaj nic nie przypomina dawnego kładowiska, jak o tym miejscu kiedyś mówiono.

HANDEL

Następnie udaliśmy się na ulicę Kilińskiego, przy której zachował się dom państwa Wagman, przedwojennych właścicieli składu materiałów budowlanych. Przy ulicy tej mieszkali też drobni

rzemieślnicy, m.in. prowadzący farbiarnię, mydlarnię, a także sklepy z artykułami kolonialnymi.

PRZEDWOJENNE CENTRUM

Idąc szlakiem przedwojennych mieszkańców dotarliśmy do tzw. „okrągłaka”, czyli skupiska domów i sklepów między ulicami: Jana Pawła, Stary Rynek oraz Placem Tadeusza Kościuszki.

CHASYDZI

Kolejnym etapem spaceru było dotarcie do dawnej synagogi chasydzkiej, znajdującej się między ulicą Stary Rynek i ulicą Zduńską. Bożnica powstała z inicjatywy cadyka Jakowa Ari Gutermana. Do radzyńskiego cadyka w XIX wieku, ze względu na jego cudowne zdolności przybywali ludzie z odległych terenów Królestwa Polskiego. Odnaleźliśmy też miejsce, gdzie był dwór cadyka, przy ulicy Stary Rynek.

Reb Mendele ze sługą na wypoczynku w Orłowie

DOM SINGERA

Dwie posesje dalej, przy ulicy Stary Rynek 7 stoi po dziś kamienica, w której mieszkał Isaac Singer. Na dworze rabiego Aarona Mendla, wnuka „cudotwórcy” Gutermana, ojciec przyszłego

Laureata Literackiej Nagrody Nobla był nauczycielem w Jeszowie.

RADZYMIN U SINGERA

Singerowi poświęciliśmy sesję popularnonaukową, ale o tym później. Warto wiedzieć, że ślady Radzymina odnaleźć można w powieści Singera „Urząd mojego ojca”, w której pisze:

„Radzymin stał się ośrodkiem nowej rabinackiej dynastii, założonej przez reba Jekelę, cadyka uprzednio związanego z dworami chasydzkimi w Kocku i Przysusze. Obdarowywał on kobiety, które się do niego zgłaszały, zaczarowanymi monetami i kawałkami bursztynu, mającego właściwości lecznicze.”

DRUGA SYNAGOGA

Następnie udaliśmy się na ulicę Warszawską, gdzie za budynkiem dzisiejszej poczty znajdowała się synagoga Żydów o tradycyjnych poglądach religijnych.

GETTO

Najbardziej trudnym momentem trasy było nakreślenie przez uczniów granic getta, z którego Niemcy wywieźli do Treblinki prawie 3 tysiące Żydów. Według relacji świadków okres okupacji przeżyło zaledwie czterdziestu radzyمیńskich Żydów. Tak skończył się ten wielowiekowy świat na radzyمیńskiej ziemi.

PRZYGOTOWANIA DO SESJI

Kolejnym etapem naszej pracy było przygotowanie sesji popularnonaukowej poświęconej Singerowi i historii Żydów w Radzyminie. Do tego przedsięwzięcia przygotowaliśmy się przez kilka miesięcy. Rozpisałyśmy regulamin konkursu, który został przesłany do gimnazjów powiatowych, napisaliśmy scenariusz spektaklu opartego na motywach „Sztukmistrza z Lublina”.

**Niezwykły świat
Isaaca Bashevisa Singera**

SESJA POPULARNONAUKOWA
16 czerwca 2014

Liceum Ogólnokształcące im. C. K. Norwida
w Radzyminie

PROGRAM SESJI

10.00 Uroczyste otwarcie sesji
- słowo wstępne Dyrektora Szkoły, dr Urszuli Zimickiej

10.15 **dr Jakub Weitzner**, pracownik naukowy Uniwersytetu Warszawskiego, visiting professor Tel-Aviv University 1994 – 1996, visiting scholar Columbia University 1997 – 1998, docent w Hunter College w Nowym Jorku 1996 - 2001
- wykład „*Demonologia w prozie Singera*”

10.45 **mgr Władysław Kolarski**, nauczyciel historii, badacz lokalnej historii
- wykład „*Dzieje społeczności żydowskiej w Radzyminie*”

11.15 Finał konkursu „*Niezwykły świat Isaaca Bashevisa Singera*”
w kategoriach: esej, prezentacja multimedialna, praca plastyczna

11.30 Prezentacja nagrodzonych prac

11.45 Wyjście Sakralnego Zespołu Teatralnego „Norwidowcy” i Zespołu Muzycznego
- Wokalnego „Anima Maa” w adaptacji fragmentów „*Sztukmistrza z Lublina*” na podstawie prozy Singera

12.00 Dyskusja i podsumowanie sesji

12.15 Poczastunek

SESJA

Sesja odbyła się 16 czerwca. Tematyka sesji wzbudziła duże zainteresowanie. Liceum odwiedzili m.in.: wicestarosta powiatu wołomińskiego Konrad Rytel, burmistrz Radzymina Zbigniew Piotrowski. Sesji przyświecało hasło „Niezwykły świat Isaaca Bashevisa Singera”. Uznaliśmy, że tytuł odnosi się

zarówno do powieści Singera, jak i świata radzyńskiego prowincji sprzed lat.

„SZTUKMISTRZ Z LUBLINA” W NOWEJ ODSŁONIE

Spotkanie rozpoczęliśmy od spektaklu słowno – muzycznego opartego na motywach powieści Singera, najbardziej znanego mieszkańca Radzyna pochodzenia żydowskiego.

WYKŁAD NIE MUSI BYĆ NUDNY

W kolejnej części sesji głos zabrali prelegenci: dr Jakub Weitzner i Władysław Kolatorski. Dr Jakub Weitzner obecnie jest wykładowcą na Uniwersytecie Warszawskim oraz współpracuje z Teatrem Żydowskim w Warszawie, wcześniej wykładał na uniwersytetach w Jerozolimie, Tel-Aviv'ie i Nowym Jorku. Dr Weitzner wygłosił wykład „Singer – mistrz żydowskiej demonologii”.

DZIEJE RADZYMIŃSKICH ŻYDÓW

Z historią społeczności żydowskiej w Radzyminie zapoznał słuchaczy pan Władysław Kolatorski, nauczyciel historii, badacz historii Radzymina. Ten sam, którego poprosiliśmy o pomoc na początku naszej przygody z projektem.

FINAŁ KONKURSU

Kolejnym elementem było rozstrzygnięcie konkursu. W konkursie towarzyszącym sesji - wzięło udział 50 uczestników. Konkurs przeprowadziliśmy w trzech kategoriach: esej, prezentacja multimedialna i praca plastyczna, w dwóch grupach wiekowych (gimnazjum i liceum). Następnie finaliści przedstawili nagrodzone prace. Uznaliśmy, że goście nie mogą się stresować więc wyłącznie uczniowie naszego Liceum zaprezentowali swoje prace.

DYSKUSJA

Zakończenie sesji zdominowała dyskusja odnośnie twórczości Singera i obecności Żydów w Radzyminie.

REFLEKSJA

Radzymin to miasto, w którym dzieje radzyminskich Żydów wpisały się w część jego historii. Niestety, dzisiaj trudno jest tu odnaleźć ślady materialne bytności społeczności żydowskiej. Opuszczony cmentarz, kilka kamienic to wszystko, co pozostało z dawnej świetności. Trudno uwierzyć, że w przedwojennym Radzyminie ludność żydowska stanowiła około 50% mieszkańców miasta. Dawny Radzymin to prawdziwa Singerowska prowincja, ujmująca czarem małych uliczek, kamienic i sklepików. Tego świata już nie ma, ale jego czar pozostał, chociażby na starych fotografiach czy w książkach Singera.

Staraliśmy się nadać temu światu nowe życie, odkryć przeszłość i rozbudzić zainteresowanie mieszkańców. Artykuły odnośnie naszej pracy zamieszczaliśmy na stronach internetowych: Liceum, „Kuriera Radzyminskiego”, Biblioteki Miejskiej w Radzyminie. Przesłaliśmy także do Radzyminskiego Ośrodka Kultury i Sportu, Urzędu Miasta i Gminy Radzymin, Urzędu Powiatu Wołomińskiego i redakcji „Wieści Podwarszawskich”.

